

κωτέραν στρατιάν. Ἡ ὄρκοδοσία ἦν ἀρνεῖται οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ σύμβολον τῆς παλαιᾶς κοινωνίας καθ' ἧς ὤμοσε τὸν ὄρκον τοῦ Ἀνίβα. Τοῦ λοιποῦ ἡ ἀξίνη κείται παρά τὸ δένδρον καὶ θὰ κατενεχθῶσι βαθμηδὸν γενναῖα κτυπήματα.

Τί δὲ ζητεῖ; Μίαν μεγάλην Βρετανίαν πολιτικῶς ὁμοίαν πρὸς τὴν σύγχρονον Γαλλίαν.

(Ἐπίται τὸ τέλος.)

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ

Ἐχόντες ἄκοντες εἴμεθα ἠναγκασμένοι ν' ἀνομολογήσωμεν τὴν θλιβεράν ἀλήθειαν ὅτι τὰ ἐλαττώματα ἡμῶν εἶνε συντελεστικά εἰς εὐτυχίαν καὶ πρὸσδόν ἐν τῷ βίῳ.

Ἀφ' οὗ δὲ διὰ τῶν ἐλαττωμάτων κατορθοῦμεν νὰ εὐδοκίμησωμεν, ἐπίται ὅτι ἀδέξια πρῆττομεν προσπαθοῦντες νὰ θεραπεύσωμεν αὐτά, διότι κατασφραγόμεθα οὕτω, στερεοῦμεν τῆς εὐτυχίας ἡμῶν τὴν πηγὴν, ἀφαιροῦντες ἀφ' ἡμῶν αὐτῶν τὰ κτηφόρα ὅπλα καὶ μετ' αὐτῶν τὸ πρὸς μάχην θάρρος. Ἐπιδιώκοντες τὴν διόρθωσιν τῶν ἐλαττωμάτων μας, ὀφείλομεν νὰ γνωρίζωμεν αὐτά, τοῦθ' ὅπερ ἤδη εἶνε σπουδαῖον δυστύχημα.

Φιλόσοφος τις εἶπε: «Γνώθι σεαυτὸν». Ναί, ἂν θέλῃς νὰ μένῃς φιλόσοφος, νὰ ζήσῃς ὡς φιλόσοφος, δηλαδὴ οὐδὲν νὰ φιλοδοξῆς, οὐδεμίαν προαγωγὴν νὰ σκοπῆς. Ἄν ἐπιθυμῆς νὰ ζήσῃς ἀφανῶς, γνῶθι σεαυτὸν ὅσον θέλῃς ἀκινδύνως δύνασαι ν' ἀπολαύσῃς τῆς τέρψεως ταύτης ἢ συνειδήσις σεαυτοῦ, ἢ μελέτη τῆς ἀθλιότητός σου πάντως θὰ σε καταστήσωσι καλλίτερον, ἔστω... Ἄλλ' ἂν θέλῃς νὰ συμβιώσῃς μετὰ τῶν ὁμοίων σου, ἂν θέλῃς νὰ ὑψωθῇς ὑπεράνω αὐτῶν, ἂν θέλῃς λαμπρὸν νὰ διανύσῃς στάδιον καὶ ν' ἀποκτήσῃς πλοῦτον, μὴ γνωρίσῃς τὸ παράπαν σεαυτὸν, μὴ μελέτα σεαυτὸν, ἀλλὰ βράδιζε εὐθύ, βράδιζε ταχέως οὔτε ὀπίσω οὔτε ἐμπρός σου βλέπων. ὦ! διόλου μὴ φροντίσῃς νὰ γνωρίσῃς σεαυτὸν, διότι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν θὰ μάθῃς ὅποιος εἶσαι, θὰ κατανοήσῃς ὅποιος τύχῃς εἶσαι πράγματι ἄξιος καὶ θ' ἀποθαρρυνθῇς. Ὁ γνωρίζων τὰς ἀληθείας αὐτοῦ δυνάμεις ἀνακαλύπτει συχνὰ ὅτι πρὸς οὐδὲν εἶνε ἰκανός. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἔσται δυσάρεστος εἰς τοὺς φιλοδοξοῦς τῶν ἡμερῶν μας. Ἡ ἡρεμία ἐφ' ἑαυτοὺς πεποίθησις, τὸνναντίον, ἀποτελεῖ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἰσχύν· νομίζοντες ἑαυτοὺς ἰκανοὺς νομίζονται καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων. Τὸ κοινὸν βλέπον αὐτοὺς τείνοντας πρὸς ἓνα σκοπὸν τοὺς βοηθεῖ νὰ φθάσωσιν εἰς αὐτόν διότι ἐν τῷ κόσμῳ ἐπικρατεῖ συνήθεια νὰ κρίνωσι τοὺς ἀνθρώπους οὐχὶ κατὰ τὴν ἀξίαν των ἀλλὰ κατὰ τὰς ἀξιώσεις των· ὀλιγίστας δὲ θὰ εἶχον ἀξιώσεις οἱ ἀνθρώποι ἂν ἐγίνωσκον ἑαυτοὺς. Ἡ ἄγνοια λοιπὸν ἑαυτῶν εἶνε σπουδαιότατος λόγος ἐπιτυχίας. Ἄ! ὅλοι οὗτοι οὗς τόσον ἀλαζόνας βλέπο-

μεν διότι ἀνεργιχθήσαν εἰς ὑψηλὰς θέσεις καὶ καθήκοντα, ἅτινα εἶνε ἀνίκανοι νὰ ἐκτελέσωσι, δὲν θὰ ἔφθανον ὅπου ἔφθασαν, ἂν ἐγίνωσκον ἑαυτοὺς· θὰ παρόμενον ταπεινοί, θὰ κατενόουν τὴν κλῆσιν των, οὐδέποτε θὰ ἐτόλμων νὰ φιλοδοξήσωσι τοιαύτας θέσεις, ἢ δὲ μετριοφροσύνη αὐτῶν θὰ τοὺς ἐστέρει τῆς εὐτυχίας, ἧς ἠξιώθησαν διὰ τῆς ἀλαζονείας των.

Δὲν δειλιῶμεν λοιπὸν νὰ διακηρύξωμεν ὅτι ἐκ πάντων τῶν ἐλαττωμάτων τὸ ὠφελιμώτατον καὶ ἄξιον ἐπιμελεστέρας καλλιέργειας εἶνε ἡ ἀλαζονεία. Τοῦτο μόνον τὸ ἐλάττωμα εἶνε δόκλος περιουσία. Νεανίας τις ὄνειροπολῶν νὰ φθάσῃ ὑψηλὰ κάλλιον νὰ εἶνε ἀλαζὼν καὶ νὰ μὴ ἔχῃ ὄβολον ἢ νὰ εἶνε μετρίοφρων καὶ νὰ ἔχῃ κτήματα.

Μετὰ τὴν ἀλαζονείαν τὸ καλλίτερον ἐλάττωμα πρὸς προαγωγὴν εἶνε ἡ παντελής ἀνικανότης. Διὰ τοῦ ἐλαττώματος τούτου εἶνε τις βέβαιος ὅτι καλὴν θὰ καταλάβῃ ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν.

Ἔχεις δύο ἀνεψίους· ὁ εἰς εἶνε νέος πλήρης ἐμμανῆς, δραστηριότητος καὶ νοημοσύνης ἀναγνωρίζεις τὴν ἀξίαν του λέγων «Ἄ! δι' αὐτόν δὲν ἀνησυχῶ!» Καὶ πράγματι οὐδαμῶς μεριμνᾷς περὶ τῆς τύχης του. Οὔτε βοήθειαν τῷ παρέχεις οὔτε προστασίαν, ἀφίνεις μόνον αὐτόν νὰ χαράξῃ τὸν δρόμον του ὅπως δύναται. Εἶσαι ἡσυχός, ἠξέυρεις ὅτι οὐδέποτε θὰ ἔλθῃ νὰ σοῦ ζητήσῃ τι. Ἄλλ' ἔχει ἓνα ἀδελφόν, ὅστις εἶνε αὐτόχρομα βλαξ, ἀγνοεῖ τὴν ὀρθογραφίαν, εἶνε ἀνίκανος νὰ μετέλθῃ τὸ ἐλάχιστον ἐπάγγελμα· δι' αὐτόν ἀνησυχεῖς φοβούμενος ὅτι θὰ σοῦ προξενήσῃ πολλὰς δυσαρεσκείας. Τότε συναθροίζεις ὅλην σου τὴν οἰκογένειαν καὶ λέγεις μετ' ἀγωνίας: «Τί θὰ τὸν κάμωμεν τὸν Ἀνδρέαν;» Οἱ δὲ συγγενεῖς σου, κατὰπληκτοὶ, γινώσκοντες τί δικαιοῦνται νὰ προσδοκῶσι παρὰ τοῦ φίλου, παρατηροῦσιν ἀλλήλους εἰς τὰ ὄμματα καὶ ἐπαναλαμβάνουσι «Ἀλήθεια, τί νὰ τὸν κάμωμεν τὸν Ἀνδρέαν;» Οὐδὲν θὰ κατορθώσῃ μόνος, ἀνάγκη λοιπὸν νὰ τὸν τοποθετήσῃτε πάντες εἰς τινα τράπεζαν (ταλαιπῶρος τράπεζα) ἢ νὰ τὸν διορίσῃτε ὑπάλληλον τοῦ κράτους (ταλαιπῶρον κράτος!).

Ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ ἰδέα τοῦ ἀναθέσαι εἰς νέον τινα ἐργασίας τοῦ κράτους, διότι εἶνε ἀνίκανος νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἰδικὰς του, δύναται νὰ φανῇ τερατώδης, ἀνήκουστος, ἀπραγματοποίητος... παντάπασι. Διὰ τοῦ ζήλου ἢ μᾶλλον διὰ τῆς ἀπελπίσεως τῶν συγγενῶν του ὁ Ἀνδρέας θὰ ἐπιτύχῃ τὴν ποθουμένην θέσιν. Ὁ θεὸς του βουλευτῆς ἢ ἀναβῆ καὶ θὰ καταβῆ ὑποργεῖα, θὰ ὑποσχεθῇ τὴν ψῆφόν του. Ἡ θεία του, ἢ τόσον ὑπερήφανος, θὰ ἐπισκεφθῇ ἐπανειλημμένως, ἐνοεῖται, τινὰς τὰς ὁποίας περιφρονεῖ κατὰ βάθος. Ἡ ἐξαδέλφη του θ' ἀκκισθῇ πρὸς ἀνιάρους γέροντας, οὗς ἄλλως

δὲν θὰ ἔστρεφε νὰ ἴδῃ. Ἡ μήτηρ του θὰ δράμῃ νὰ προσκλαυθῇ παντοῦ! . . . Ναί, ὁ Ἄνδρέας θὰ ἐπιτύχῃ τὴν θέσιν· εἶν' ἀληθές ὅτι μετ' ὀλίγον θ' ἀπολέσῃ αὐτήν, ἀλλὰ θὰ εὕρῃ ἄλλην ἀνωτέραν, διότι ἡ πρώτη ἐν ἧ οὐδὲν ἔπραξε χρησιμεύει αὐτῷ ὡς λίαν εὐνοϊκὸν προηγούμενον· θὰ παυθῇ καὶ ἐκ τῆς δευτέρας, ἀλλ' ἡ οἰκογένεια συνασπισθεῖσα θὰ προμηθεύσῃ αὐτῷ τρίτην, ἔπειτα τετάρτην, ἔπειτα πέμπτην, καλλίστην πλέον, ἣν θὰ φυλάξῃ, διότι καλαὶ θέσεις εἶνε αἱ μὴ ἀπαιτούσαι ἐργασίαν. Οὕτω λοιπὸν ὁ Ἄνδρέας, πάντοτε στηριζόμενος, πάντοτε βοηθούμενος ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς του οἰκογενείας, θ' ἀνυψωθῇ ταχέως, ἐν ᾧ ὁ ταλαίπωρος ἀδελφός του θὰ μείνῃ χαμηλότερα αὐτοῦ· διότι νοήμων ἄνθρωπος βραίνει πεζὸς βραδύτερον ἢ ἡλίθιος ἐφ' ἀμάξης, διότι ὁ ἀνεξάρτητος καὶ τὰ πάντα ἐκ τῆς ἐργασίας του ἀναμένων μόνας τὰς ἰδίας δυνάμεις ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ· ἀλλ' ὁ ὀκνηρὸς καὶ βλάξ τούναντιον ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ πάσας τὰς δυνάμεις τῶν ἰσχυρῶν προσώπων τῶν δι' αὐτὸν ὑπευθύνων.

* *

Ἐφελίμων ἐλάττωμα ἔχει ἐπίσης καὶ ὁ δύσκολος. Πρὸς τὸν τοιοῦτον προσφέρονται πάντες φιλοφρόνως. Ὁ δύσκολος ἔχει τὰς καλλιτέρας περιποιήσεις, τὴν καλλιτέραν θέσιν, τὸ ἐκλεκτότερον μέρος τοῦ ἐδέσματος. Κατορθοὶ δὲ ν' ἀποκτήσῃ τὴν μεγίστην ἣν ἐν τῷ κόσμῳ δύναται νὰ ὀνειροπολήσῃ ὁ ἄνθρωπος εὐτυχίαν· νὰ μὴ λησμονῆται ποτε.

Χρήσιμον ἐλάττωμα εἶνε καὶ ἡ ὀχληρότης. Οἱ ὀχληροὶ εἶνε ἀκατανίκητοι καὶ ἐν τῷ ἔρωτι ἔτι.

Καὶ ἡ σκαϊότης δὲ τῶν τρόπων ἔχει τὰ καλὰ τῆς ἔκρηξις ὀργῆς χρησιμεύει πολλάκις νὰ κρύψῃ ἐσφαλμένην ἰδέαν ἢ ἄδικον κρίσιν. Καὶ διὰ τῆς ἀπειλῆς δὲ ταχέως ἐπιτυγχάνει τις ποθουμένην εὖνοιαν. Ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ τοῦ φόβου αἱ ἀπειλαὶ εἰσιν αἱ ἰσχυρόταται παρακλήσεις· εὐτυχεῖς οἱ τρόμον ἐμποιοῦντες, μόνον οὗτοι ἔχουσι κόλακας.

Ἡ προπέτεια εἶνε ὁμοίως ἀξιόλογον ἐλάττωμα, ἀλλ' ἐνέχει καὶ τοὺς κινδύνους του. Εὐτυχῶς οἱ κατέχοντες αὐτὸ προνομιούχοι ἄνθρωποι εἰσὶ πεποικισμένοι διὰ θαυμασίου ὀρμεμφύτου κυβερνώσι τὸ ἐλάττωμα τοῦτο μετ' ἀπιστεύτου δεξιότητος· γινώσκουσιν, οὐδέποτε ἀπατώμενοι, τὴν ὥραν, τὸν καιρὸν, τὸν τόπον καθ' ὃν ἀρμόζει νὰ χρησιμοποιοῦσιν αὐτό, καὶ τὰ πρόσωπα πρὸς ἃ εἶνε ἐπωφελεῖς νὰ ἐπιδείξωσι τοῦτο. Διὰ τῆς προπετείας δύναται τις . . . Πρὸς τί νὰ τὸ εἶπω; τὸ εἰξευρέτε πάντες κάλλιον ἐμοῦ.

* *

Ἐν τῷ πολιτικῷ κόσμῳ ἐλαττώματά τινα εἶνε θησαυρός. Ἀγχίστροφός τις ὢν καὶ ἄνευ χαρακτῆρος καὶ ἀρχῶν δημιουργεῖ ἰσχυρὸν καὶ βέβαιον μέλλον.

Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις δύναται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι

δὲν ἔχει συνειδήσιν, ἔχει ἐξησφαλισμένον τὸ πολιτικὸν του στάδιον. Ὁ ἄνευ συνειδήσεως βουλευτής, ὁ τιμητικῶς προσωνομούμενος ἀμφιρρεπῆς βουλευτής, εἶνε τὸ μόνον ὄν, ὅπερ δύναται νὰ καυχηθῇ ὅτι εὕρε τὴν φιλοσοφικὴν λίθον· ὁ ἀμφιρρεπῆς βουλευτής ἔχει εἰς τὰς χεῖράς του τὰς τύχας τοῦ ἔθνους του, διότι ἐξ αὐτοῦ ἕκαστος τὰ πάντα προσδοκᾷ. Εἰς τί δύναται νὰ χρησιμεύσῃ βουλευτής ἔχων συνειδήσιν, ὑψώσας πεπαρρησιασμένως τὴν σημαίαν τῶν ἀρχῶν του; Γινώσκουσι πάντες ἐκ προτέρων τὰς πεποιθήσεις του καὶ τὰς σέβονται, δηλαδὴ εἶνε ἀπηλπισμένοι ὅτι δὲν δύναται νὰ τὰς καταστρέψωσι, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ πολιτικῇ μόνον περὶ τῶν ἀνθρώπων οἴτινες δυνατὸν νὰ διαφθαρώσι φροντίζουσι, οὐδεὶς μεριμνᾷ περὶ αὐτοῦ.

Ὁ ἀμφιρρεπῆς βουλευτής, τούναντιον, ἐνδιαφέρει τοὺς πάντας· ἕκαστον κόμμα ἀμιλλᾶται νὰ τὸν κατακτήσῃ· τὸν περιποιοῦνται πάντες, τὸν προσκαλοῦσι πάντες. Σήμερον ἐπρογευματίσει μὲν ἐν τῇ οἰκίᾳ τινὸς τῶν ἀντιπολιτευομένων, θὰ γευματίσῃ δὲ παρὰ τῷ ὑπουργῷ αὔριον τὰνάπαλιν. Πᾶσαι αἱ τράπεζαι εἶνε ἐστρωμέναι δι' αὐτόν· ὦ! πῶς τὸν ἐκτιμῶσι πάντες! ἀκροῶνται αὐτοῦ ὁσάκις ὁμιλεῖ, ἀποκρίνονται ὁσάκις ἐρωτᾷ, πράττουσιν ὅτι πρὸς οὐδένα πράττουσι.

Τὴν παραμονὴν σπουδαίας ψηφοφορίας καταστρώννυται δύο κατάλογοι, ἐνίοτε τρεῖς· ἕκαστον κόμμα καταγράφει τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ ψηφίσοντας. Ὡ! θαῦμα . . . τὸ ὄνομα τοῦ ἀμφιρρεπτοῦ βουλευτοῦ εὐρίσκεται συγχρόνως καὶ εἰς τοὺς δύο καταλόγους, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τοὺς τρεῖς. Οἱ ὑπουργοὶ περὶ αὐτοῦ ὁμιλοῦντες λέγουσιν: «Εἶνε ἰδιὸς μας, ὁ δεῖνα μᾶς ἠγγυήθη δι' αὐτόν . . .» Οἱ ἀντιπολιτευόμενοι κραυγάζουσιν: «Εἶνε ἰδιὸς μας, μᾶς τὸν ἔφερον ὁ τάδε.» Ὑψηλῶν δὲ ὑπὲρ οὐτινος δῆποτε δὲν ἀναλαμβάνει οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν· ἐν τῷ μέλλοντι δύναται νὰ διαθέσῃ ἢ νὰ μὴ διαθέσῃ, ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ψήφον του. Διὰ τοῦτο τὴν ἐπαύριον ψηφοφορίας ὁ ἀμφιρρεπῆς βουλευτής εἶνε ὑπέρποτε ἐλεύθερος. Καὶ πάλιν ἕκαστον κόμμα πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ δελεάσματά του, διότι ὅτι ἔπραξεν ὑπὲρ αὐτοῦ σήμερον, δυνατὸν νὰ τὸ πράξῃ αὔριον ὑπὲρ ἄλλου. Ὁμοιάζει πρὸς φιλάρεσκον γυναῖκα ἧς ἡ ἀστασία καὶ ἡ ἰδιοτροπία βασανίζουσι ἀκαταπαύστως τοὺς περὶ αὐτήν.

. . . x . . .

Ἄριστον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μέρος εἶνε ἡ εὐγένεια τοῦ χαρακτῆρος, ἢ μάλλον ἡ ἐνσάρκωσις τῆς ἠθικῆς. Καὶ πράγματι, οἱ εὐγενεῖς χαρακτῆρες δὲν ἀποτελοῦσιν ἀπλῶς τὴν συνειδήσιν τῆς κοινωνίας, ἀλλ' εἰς πᾶν καλῶς κυβερνώμενον κράτος ἀποτελοῦσι τὴν κυριωτάτην κινητικὴν δύναμιν διότι ὁ κόσμος πράγματι διοικεῖται ὑπὸ τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν.